

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи
Віктор ЛОПАТОВСЬКИЙ

30 04 2026 р.

ПРОГРАМА

для вступу на навчання для здобуття ступеня вищої освіти «магістр» на основі
раніше здобутого ступеня вищої освіти бакалавра, магістра (освітньо-
кваліфікаційного рівня спеціаліста)

Галузь знань: С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні
відносини

Спеціальність: С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за
спеціалізаціями)

Освітня програма: Економічна кібернетика

Схвалена на засіданні кафедри економіки, аналітики, моделювання та інформаційних технологій в
бізнесі

Протокол від «17» квітня 2026 р. №8. Зав. кафедри Павло ГРИГОРУК

Гарант ОП Павло ГРИГОРУК

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою факультету економіки і управління
Протокол від «28» квітня 2026 р. № 44/26.

Голова вченої ради факультету Віталій КАРПЕНКО

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Вступне випробування абітурієнтів з галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини за спеціальністю С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями) (освітня програма «Економічна кібернетика») для вступу на навчання для здобуття ступеня вищої освіти «магістр» на основі раніше здобутого ступеня вищої освіти бакалавра, магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста за цією чи іншою спеціальністю) здійснюється за допомогою засобів об'єктивного контролю для перевірки здатності до опанування освітньої програми рівня вищої освіти «магістр» на основі здобутих раніше компетентностей відповідно до Правил вступу до Хмельницького національного університету.

Фаховий іспит включає питання з таких дисциплін:

1. Мікроекономіка.
2. Макроекономіка.
3. Економіка підприємства.
4. Система міжнародних економічних відносин.

ТЕХНОЛОГІЯ ПРОВЕДЕННЯ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ІСПИТУ

Вступний іспит (вступне випробування) проводиться у формі тестування із комп'ютерною обробкою результатів. Система проведення вступних іспитів є оригінальною розробкою ХНУ і захищена свідоцтвом про авторське право № 39534 від 08.08.2011 р. Вона розроблена на підставі таких документів: Закону України «Про вищу освіту», «Положення про приймальну комісію ХНУ», Порядку прийому до вищих навчальних закладів України та Правил прийому до Хмельницького національного університету.

Основні положення системи тестування із комп'ютерною обробкою результатів викладені нижче. Бази даних тестових завдань щорічно поповнюються і вдосконалюються.

Бази даних тестових завдань або навчальні програми, за якими вони створені, є відкритими. Університет щорічно оприлюднює їх у паперовому або в електронному вигляді.

Відповідальність за зміст і якість тестових завдань покладається на голову предметної комісії.

Екзаменаційний білет може містити тестові завдання одного або різних рівнів складності. Для автоматизованого формування білетів використовують комплекс комп'ютерних програм, які формують екзаменаційні білети за допомогою випадкової вибірки та роздруковують їх.

Екзаменаційні білети, що включають тестові завдання, формують і тиражують комп'ютерними засобами перед початком тестування. Сформовані білети засвідчуються печаткою приймальної комісії.

Номер кожного екзаменаційного білета збігається з номером талона відповідей, який додається до нього.

Організація автоматизованого формування комплекту екзаменаційних білетів до вступних іспитів, контроль за ним покладається на відповідального секретаря Приймальної комісії або його заступника.

Тестування проводиться відповідно до розкладу в аудиторіях, що обладнані необхідними технічними засобами.

Пропуск вступників до аудиторії тестування проводить відповідальний секретар ПК та його заступники. При цьому перевіряється паспорт та перепустка, у якій вказана особа вступника, дата і час тестування.

Кожний учасник тестування витягує номер, який вказує його місце в аудиторії. Всі місця за столами пронумеровані.

В аудиторії тестування дозволяється присутність громадських спостерігачів.

Вступникам видаються титульні листи і проводиться роз'яснення щодо їх заповнення.

Після розміщення учасників тестування в аудиторії вступники особисто вибирають екзаменаційні білети, що розкладені на столі.

Після отримання екзаменаційних білетів вступники працюють над завданнями протягом встановленого часу.

Талони відповідей надаються кожному вступнику в одному екземплярі. Забороняється видача вступнику другого талона. Талон відповідей заповнюється вступником відповідно до

роз'яснення щодо їх заповнення.

Після закінчення роботи над тестами, або добігання до кінця часу, відведеного на тестування, вступники здають підписані роботи разом з талонами відповідей, які до початку сканування знаходяться на столі екзаменатора.

Сканування талонів відповідей починається після здачі робіт всіма вступниками у їх присутності. Процес сканування талонів відповідей демонструється за допомогою проєктору на великому екрані.

Після закінчення сканування та комп'ютерної обробки талонів відповідей результати тестування демонструються на екрані у вигляді екзаменаційної відомості, в якій відсутні прізвища вступників, а є лише номер екзаменаційного білета. Далі персонал приймальної комісії вносить в комп'ютер інформацію про відповідність номера екзаменаційного білета прізвищу вступника. На екрані відображається екзаменаційна відомість із прізвищами вступників, яка роздруковується та завіряється відповідальним секретарем приймальної комісії.

Білет містить 50 питань. Кожна вірна відповідь (може бути в питанні лише одна) оцінюється балом 1. Далі результати оцінювання переводяться у 200-бальну шкалу за таблицею 1, Критерії оцінювання вступних іспитів затверджуються на засіданні Приймальної комісії та наводяться в додатку до Правил прийому. Оцінка фахового іспиту обчислюється за відповідною шкалою (від 100 до 200 балів).

Таблиця 1 – Переведення тестових балів (правильних відповідей) тесту з іноземної мови та фахового іспиту при вступі на ОС «Магістр», що проводяться в Хмельницькому національному університеті до шкали 100–200

Кількість тестових балів (правильних відповідей)	Бал за шкалою 100–200
1-4	Не складено
5	100
6	104
7	108
8	112
9	115
10	118
11	121
12	124
13	127
14	130
15	132
16	134
17	136
18	138
19	140
20	142
21	144
22	145
23	146
24	147
25	148
26	149
27	150

Кількість тестових балів (правильних відповідей)	Бал за шкалою 100–200
28	151
29	152
30	153
31	154
32	155
33	156
34	157
35	158
36	159
37	161
38	163
39	165
40	167
41	169
42	171
43	174
44	177
45	180
46	184
47	188
48	192
49	196
50	200

ПЕРЕЛІК МОДУЛІВ (ТЕМ), НА БАЗІ ЯКИХ СКЛАДАЄТЬСЯ ІСПИТ

Модуль 1

Тема 1. Основи економіки. Ефективність використання ресурсів

Предмет і функції економічної науки. Рівні економічного аналізу. Визначення: Макроекономіка. Мікроекономіка. Мезоекономіка. Мегаекономіка. Проблема обмеженості ресурсів і необхідності вибору. Межа виробничих можливостей (крива трансформації). Альтернативна вартість. Економічна ефективність. Загальнонаукові методи економічного аналізу. Граничний аналіз. Економічні показники. Номінальні і реальні змінні. Поняття нормативної і позитивної економіки.

Тема 2. Попит, пропозиція та ринковий механізм

Попит і закон попиту. Аналіз змін попиту та величини попиту. Нецінові визначники попиту. Суть та види еластичності попиту. Цінова еластичність попиту і загальний виторг виробника. Економічна інтерпретація значень коефіцієнтів різних видів еластичності попиту. Пропозиція і закон пропозиції. Аналіз змін пропозиції та величини пропозиції. Нецінові визначники пропозиції. Цінова еластичність пропозиції. Ринкова рівновага. Визначення рівноважної ціни та рівноважної кількості товару. Надлишок виробника і надлишок споживача. Вплив змін попиту й пропозиції на рівноважну ціну та рівноважну кількість товару на ринку. Прямий і непрямий вплив держави на ринкову рівновагу. Наслідки запровадження максимальних і мінімальних цін. Аналіз впливу непрямих податків, дотацій і субсидій на ринкове становище покупців і продавців. Чисті втрати суспільства.

Тема 3. Теорії поведінки споживача

Корисність в економічній науці і проблема її виміру. Функція корисності. Сукупна і гранична корисність. Закон спадної граничної корисності блага. Сутність раціонального вибору споживача. Поняття «рівноваги споживача». Правило рівноваги споживача за умови споживання набору благ. Криві байдужості (індиферентності) та їх властивості. Коефіцієнт граничної норми заміни (заміщення) благ. Карта кривих байдужості. Бюджетне обмеження та можливості споживача. Реакція споживача на зміну цін товарів і доходу споживача. Модель (крива) «дохід - споживання». Модель (крива) «ціна - споживання».

Тема 4. Теорія виробництва і витрат

Параметри функціонування підприємства як мікроекономічної моделі. Суть виробництва. Технологія виробництва. Поняття і параметри виробничої функції. Виробнича функція з одним змінним фактором. Закон спадної граничної продуктивності змінного фактора виробництва. Сукупний, середній та граничний продукт, їх взаємозв'язки. Стадії виробництва. Виробнича функція з двома змінними факторами. Крива виробничої байдужості: поняття і властивості. Лінія однакових витрат виробництва. Правило рівноваги виробника. Економічний і бухгалтерський підходи до визначення витрат виробництва. Явні і неявні витрати виробництва. Економічний, бухгалтерський і нормальний прибуток. Постійні, змінні, сукупні витрати виробництва. Середні і граничні витрати виробництва у короткостроковому і довгостроковому періодах. Постійний, зростаючий та спадний ефекти масштабу виробництва.

Тема 5. Ринкові структури. Досконала конкуренція, монополія, монополістична конкуренція, олігополія

Сутність ринкової структури. Види ринкових структур. Суть, ознаки та умови функціонування ринку досконалої конкуренції. Ефективність ринку досконалої конкуренції. Умови рівноваги фірми-досконалого конкурента у довгостроковому і короткостроковому періодах. Характерні ознаки ринкової структури чистої монополії. Види монополій. Порівняльна оцінка конкурентного та монопольного ринків. Суспільні втрати від діяльності монополіста. Умови рівноваги монополіста у довгостроковому і короткостроковому періодах. Характерні ознаки ринкової структури монополістичної конкуренції. Нецінова конкуренція в умовах монополістичної конкуренції. Умови рівноваги виробника у довгостроковому і короткостроковому періодах. Ефективність монополістичної конкуренції. Особливості організації олігопольного ринку. Види олігополій. Економічні наслідки олігополії.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка. Підручник. Книга 1 / За ред. С. Панчишина і П. Островерха. – Львів, Апріорі, 2020.
2. Мікроекономіка: Навч. посібник / Н. М. Каменева, М. В. Косич, О. Ю. Александрова та ін. – Харків: УкрДУЗТ, 2022. – 305 с. URL: <http://surl.li/fcxkd>
3. Мікроекономіка: навч. посіб./ О.С. Яцюк; Івано-Франків. нац. техн. ун-т нафти і газу. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2019. 189 с.
4. Мікроекономіка: опор. конспект лекцій / А.Г. Герасименко, Н.В. Квіцинська. – Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019. – 104 с.
5. Мікроекономіка: підручник / уклад. В.М. Лич, П.М. Куліков, Б.Е. Головаш, В.В. Гончаров. – Київ, 2019. – 96 с.
6. Палійчук Є.С. Мікроекономіка. Тестові завдання. – Ужгородський національний університет. 2020. – 30 с.

Модуль 2

Тема 1. Макроекономічні показники в системі національних рахунків

Основні показники системи національних рахунків та методи їх визначення: Валовий внутрішній продукт (ВВП), Валовий національний продукт (ВНП), Чистий внутрішній продукт (ЧВП), Національний дохід (НД). Три методи обчислення ВВП. Індекси цін та їх види. Індекс СПОЖИВЧИХ цін (ІСЦ). Номінальний та реальний ВВП. Дефлятор ВВП. Зведення номінального до реального ВВП. Інфлювання і дефлювання. Кейнсіанські функції споживання і заощадження. Гранична схильність до споживання та до заощадження. Середня схильність до споживання і до заощадження. Чинники споживання та заощадження. Суть та види інвестицій (валові і чисті; реальні і фінансові; короткострокові та довгострокові; прямі і портфельні; венчурні і безризикові). Автономні і похідні (індуковані) інвестиції. Мультиплікатор інвестицій. Сукупні видатки. Рівноважний рівень ВВП. Кейнсіанський хрест. Мультиплікатори видатків, податків. Інфляційний і рецесійний розриви.

Тема 2. Сукупний попит і сукупна пропозиція

Сукупний попит: суть та структура. Цінові та нецінові чинники впливу на сукупний попит. Крива сукупного попиту та її переміщення. Сукупна пропозиція: суть та чинники впливу. Крива сукупної пропозиції та її переміщення. Сукупна пропозиція в короткостроковому та довгостроковому періодах. Рівновага сукупного попиту та сукупної пропозиції в короткостроковому та довгостроковому періодах.

Тема 3. Макроекономічна нестабільність

Діловий цикл та його фази (спад, дно, піднесення, вершина). Причини економічних коливань. Малі, середні та довгі цикли. Інфляція: суть, причини виникнення, види та соціально-економічні наслідки. Рівень та темп інфляції. Антиінфляційна політика: суть та види (активна, пасивна). Безробіття та його види (структурне, фрикційне, циклічне). Природна норма безробіття. Рівень безробіття.

Тема 4. Грошовий ринок та банківська система. Монетарна політика держави

Грошовий ринок та його агрегати. Попит на гроші. Пропозиція грошей. Простий депозитний мультиплікатор. Рівновага на грошовому ринку. Монетарна політика: суть, цілі та види (політика «дорогих» і «дешевих» грошей).

Тема 5. Фіскальна політика

Суть та види (дискреційна та недискреційна) фіскальної політики. Крива Лаффера.

Тема 6. Економічне зростання

Суть економічного зростання. Екстенсивний та інтенсивний тип економічного зростання. Фактори економічного зростання.

Тема 7. Людські ресурси та людський розвиток.

Сутність та структура людських ресурсів. Особливості людського розвитку та його забезпечення. Сталий людський розвиток. Складові індексу людського розвитку.

Тема 8. Соціальна економіка та політика

Об'єкти та суб'єкти соціальної політики. Види та інструменти соціальної політики. Державні соціальні стандарти (прожитковий мінімум, мінімальна заробітна плата, мінімальна пенсія).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка. Підручник. Книга 1 / За ред. С. Панчишина і П. Островерха. – Львів, Апріорі, 2020.
2. Базилінська О. Макроекономіка. Навчальний посібник. – К.: ЦУЛ. 2019. – 442 с.
3. Гронтовська Г. Макроекономіка. Навчальний посібник. – К.: ЦУЛ. 2019. – 672 с.
4. Макаренко М. І. Макроекономіка : підручник / М. І. Макаренко, Т. О. Семененко, Ю. М. Петрушенко. 2-ге вид., переробл. – Суми : Сумський державний університет, 2021. – 307 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/86041/3/Makarenko.pdf>
5. Макроекономіка: навчальний посібник / А.О. Задоя, Ю.Є. Петруня. – Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2022. – 256 с.
6. Макроекономіка : підручник / М. І. Макаренко, Т. О. Семененко, Ю. М. Петрушенко. 2-ге вид., переробл. – Суми : Сумський державний університет, 2021. – 307 с.
7. Макроекономіка: Практикум: навч. посіб. для студ. спец. за спеціальностями 051 «Економіка», 073 «Менеджмент», 075 «Маркетинг» / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад. С. О. Тульчинська, Н. М. Покровська. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. – 154 с.
8. Макроекономіка. Практикум (для самостійної роботи студентів) : навчальний посібник / О. Ф. Івашина, С. Ю. Івашина, Р. Ю. Олексієнко, І. О. Матвійчук. – Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2019. – 56 с.

Модуль 3

Тема 1. Основи функціонування підприємства

Підприємство як суб'єкт господарювання: сутність та напрями діяльності (маркетингова, управлінська, фінансово-економічна, виробнича, обліково-контрольна, інноваційна). Види підприємств (за метою і характером діяльності: комерційні та некомерційні, за формою власності: приватні, колективні, комунальні, державні, змішані; за національною належністю капіталу: національні, з іноземними інвестиціями, іноземні, змішані, за масштабами діяльності: великі, середні та малі) та їх об'єднань (асоціація, кооперація, консорціум, концерн, картель, трест, промислово-фінансові групи, холдинги). Середовище господарювання підприємства: внутрішнє (мікросередовище), проміжне (мезосередовище) та зовнішнє (макросередовище).

Тема 2. Структура та управління підприємством

Функції (планування, організація, мотивація, контроль) та методи управління підприємством (організаційні, економічні та соціально-психологічні). Типи організаційних структур управління підприємствами (лінійна, функціональна, лінійно-функціональна, матрична та дивізійна). Поняття виробничої структури та соціальної інфраструктури підприємства. Техніко-технологічна база підприємства та суспільні форми організації виробництва (концентрація, спеціалізація, кооперування, комбінування, конверсія і диверсифікація).

Тема 3. Планування діяльності підприємства

Планування: сутність та різновиди планів підприємства. Стратегічне, тактичне і оперативне планування: сутність та часові межі. Бізнес-план: визначення та його розділи (резюме; опис продукції (послуг); маркетинг-план, виробничий план, організаційний план; фінансовий план; оцінка ризиків). Поняття економіко-математичної моделі та моделювання. Класифікація моделей. Поняття адекватності моделі. Модель «чорної скриньки». Основні етапи побудови економіко-математичної моделі. Поняття статистичної залежності між змінними. Суть кореляційного зв'язку. Критерії оцінювання статистичної значущості лінійного зв'язку.

Тема 4. Ресурсне забезпечення діяльності підприємства

Основний капітал (необоротні матеріальні активи): сутність, видова структура, знос, амортизація, фондівдача, фондомісткість та фондоозброєність. Оборотний капітал (оборотні активи): сутність, видова структура, коефіцієнт оборотності та тривалість одного обороту. Нематеріальні ресурси та нематеріальні активи: сутність, види та амортизація.

Інновації: сутність, різновиди та інноваційний процес.

Тема 5. Витрати та результати діяльності підприємства

Собівартість продукції та кошторис витрат (матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація, інші операційні витрати). Ціна на продукцію

(послуги): сутність та функції (обліково-вимірювальна, розподільча та стимулююча). Різновиди цін (договірні, вільні, регульовані; роздрібні та оптові). Дохід та прибуток підприємства (валовий та чистий). Ефект та ефективність діяльності підприємства: сутність та відмінності.

Тема 6. Персонал підприємства. Економіка праці

Персонал підприємства, категорії персоналу. Мотивація персоналу: сутність та методи (економічні і неекономічні). Сутність заробітної плати як соціально-економічної категорії. Номінальна і реальна заробітна плата. Форми оплати праці. Соціально-трудові відносини на підприємстві: сутність поняття. Суб'єкти соціально-трудових відносин, держава, роботодавці та наймані працівники.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. / І.М. Бойчик – К.: Кондор-Видавництво, 2016. – 378 с.
2. Гетьман О.О. Економіка підприємства: навч. посібник. / О.О. Гетьман, В.Н. Шаповал – К: Центр учбової літератури, 2019. – 480 с.
3. Дмитрієв І.А. Економіка підприємства: навчальний посібник для практичних занять і самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів. / І.А. Дмитрієв, І.Ю. Шевченко – Харків: ХНАДУ, 2018. – 292 с.
4. Економіка підприємства: підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В. – Київ: Видавничий дім «Кондор», 2020. – 700 с. URL: <https://lib.lntu.edu.ua/sites/default/files/2021-03/%21%20%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%95%D0%9F%20%D0%9F%D0%A2%D0%91.pdf>
5. Економіка підприємства: розрахункова робота: навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка»; уклад.: Гречко А.В. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, – 2021. 57 с. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/45961/1/Ekonomika_RR.pdf
6. Захарченко В.І. Економіка підприємства. Теорія : навчальний посібник. / В.І. Захарченко, М.М. Меркулов, О.В. Балахонова. – Львів : Видавництво «Магнолія 2006», 2021. – 322 с.

Модуль 4

Тема 1. Міжнародна економічна система

Міжнародна економічна система: сутність та її елементи. Міжнародний поділ праці. Міжнародні економічні відносини, суб'єкти, об'єкти та структурні рівні (підприємства, міждержавний, регіональний, світовий) міжнародних економічних відносин. Форми міжнародних економічних відносин. Міжнародна торгівля товарами, міжнародна торгівля послугами, міжнародний рух капіталу, міжнародна міграція робочої сили, міжнародне науково-технічне співробітництво, міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини, міжнародна економічна інтеграція.

Тема 2. Міжнародна торгівля товарами та послугами

Теорії міжнародної торгівлі (докласичні теорії міжнародної торгівлі, класичні, неокласичні та альтернативні). Форми, методи та показники міжнародної торгівлі товарами. Поняття та форми міжнародної торгівлі: традиційна (експорт та імпорт), компенсаційна (зустрічні закупівлі, бартерна торгівля, зворотні закупівлі, промислові компенсаційні угоди), торгівля за кооперацією; торгівля в режимі найбільшого сприяння, преференційна, дискримінаційна. Методи міжнародної торгівлі товарами. Міжнародна торгівля на підставі прямих зв'язків між контрагентами та через організовані товарні ринки (біржі, аукціони). Показники міжнародної торгівлі: 1) обсягові (зовнішньоторговельний оборот; генеральна торгівля; індекс фізичного обсягу зовнішньої торгівлі); 2) результативні (сальдо торговельного балансу; сальдо балансу поточних операцій; індекс стану торговельного балансу; індекс концентрації експорту; коефіцієнт імпоротної залежності країни; індекс «умов торгівлі»); 3) інтенсивності (обсяги експорту, імпорту на душу населення; експортна квота; імпортна квота; зовнішньоторговельна квота; інтенсивність внутрішньогалузевого обміну); 4) економічної ефективності (ефективність зовнішньої торгівлі, коефіцієнт ефективності експорту країни). Зовнішньоторговельний контракт: види, структура, функції. Міжнародні торговельні терміни (ІНКОТЕРМС-2020). Регулювання міжнародної торгівлі

товарами та послугами: тарифні та нетарифні інструменти торговельної політики. Класифікація ЮНКТАД нетарифних інструментів. Макроекономічні ефекти застосування тарифних і нетарифних методів для малої та великої економіки. Види послуг у міжнародній торгівлі за класифікацією СОТ (ГАТС).

Тема 3. Міжнародний рух капіталу

Форми і чинники міжнародного руху капіталу. Прямі іноземні інвестиції: сутність та форми. Портфельні інвестиції: сутність та інструменти міжнародного портфельного інвестування. Види інвестиційних операцій з цінними паперами (інструменти участі в капіталі, боргові цінні папери). Міжнародний інвестиційний ринок: сутність, специфіка, структура. Міжнародний ринок акцій. Міжнародний ринок облігацій. Ринок похідних інструментів (форвардні та ф'ючерсні контракти, опціони та свопи). Інвестиційна привабливість та система показників, що її характеризують. Інвестиційний клімат країни: поняття та головні складові. Інвестиційна привабливість та інвестиційний клімат України. Форми та методи міжнародно-правового регулювання інвестиційної діяльності: захист інвестицій, державні гарантії, адміністративна і дипломатична підтримка, страхування інвестицій, уникнення подвійного оподаткування. Інституційне регулювання інвестиційної діяльності: ЮНКТАД, двосторонні, багатосторонні угоди, угода про пов'язані з торгівлею інвестиційні заходи (ТРІМС), угода про захист іноземних інвестицій.

Тема 4. Міжнародна трудова міграція. Світовий ринок праці

Поняття міжнародної міграції робочої сили. Зовнішня і внутрішня міграція робочої сили; міжнародна міграція робочої сили: еміграція, імміграція, реїміграція. Основні причини, напрямки та закономірності міжнародної міграції робочої сили. Міжнародні центри тяжіння робочої сили. Країни походження трудової міграції. Соціально-економічні наслідки міжнародної міграції робочої сили: країни-реципієнти, країни-донори. Світовий ринок праці: сутність та специфіка, функції та сегменти. Географічна та галузева структура світового ринку праці. Поняття та форми неформальної зайнятості у світовому ринку праці. Регулювання міжнародної міграції праці: рівні (національні, міжнародний), методи (економічні, адміністративні, інституційні). Міжнародна організація праці в глобальній системі регулювання трудової міграції. Україна в міжнародних міграційних процесах: наслідки, переваги та загрози. Головні чинники еміграції та країни-реципієнти робочої сили з України.

Тема 5. Міжнародне науково-технічне співробітництво

Сутність технологій і міжнародного технологічного трансферу. Форми передачі та захисту технологій. Способи комерційного і некомерційного міжнародного трансферу технологій. Інституційне регулювання світового ринку технологій: Угода з торговельних аспектів прав інтелектуальної власності СОТ (ТРИПС), комітет з передачі технології Конференції ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД), Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ). Пріоритетні напрями розвитку міжнародного технологічного обміну для України.

Тема 6. Міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини

Валюта: поняття, типи та види. Резервні валюти. Валютний курс та валютне котирування. Фактори впливу на валютний курс. Валютні режими. Паритет купівельної спроможності валют. Валютна система. Типи валютних систем: національна, регіональна (міжнародна), світова. Еволюція світової валютної системи. Європейська валютна система. Світовий валютний ринок: сутність, функції, структура, суб'єкти. Поняття та види валютних операцій (поточні, валютні операції, пов'язані з рухом капіталу, відкриття та ведення валютних рахунків, неторгові операції, операції із залучення та розміщення валютних коштів, конверсійні операції (угоди з негайною поставкою, строкові (форвардні, ф'ючерсні, опціони з валютою)), свопи, валютний арбітраж). Валютне регулювання, його види. Валютна політика та її інструменти (валютна інтервенція, валютний демпінг, дисконтна політика, девальвація та ревальвація, валютні обмеження). Міжнародний кредит: поняття, функції та форми. Зовнішній борг. Види та показники зовнішнього боргу. Методи та інструменти управління зовнішнім боргом. Інституційне регулювання міжнародних кредитних відносин: МВФ, група Світового банку. Лондонський та Паризький клуби кредиторів. Міжнародні розрахунки: поняття, форми (документарні (акредитив, інкасо), недокументарні (аванс, платіж на відкритий рахунок, банківський переказ, розрахунки з використанням чеків, векселів, пластикових карток, консигнація) та типи (національною валютою,

міжнародною колективною валютою, золотом, клірингові розрахунки). Валютний кліринг: поняття, причини використання, види (за обсягом операцій, за волевиявленням сторін, за способом регулювання сальдо). Платіжний баланс: поняття, структура (рекомендації МВФ. 6-е видання), фактори впливу та методи врівноваження.

Тема 7. Міжнародна економічна інтеграція

Типи міжнародної економічної інтеграції: преференційна зона торгівлі, зона вільної торгівлі, митний союз, спільний ринок, економічний союз, повна економічна інтеграція. Зона вільної торгівлі України з ЄС як поглиблена та всеохоплююча. Організаційні форми співробітництва Україна-НАТО в економічній сфері. Економічні ефекти міжнародної економічної інтеграції. Статичні (створення торгівлі, відхилення торгівлі) та динамічні ефекти (вигоди від спеціалізації, ефекту масштабу; зростання добробуту; поліпшення платіжного та торговельного балансів; розвиток структури торгівлі; залучення інвестицій тощо).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Герасимчук В. Г. Міжнародна економіка: підручник / за ред. В. Г. Герасимчука, С. В. Войтка. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Видавництво «Політехніка», 2024. – 540 с.
2. Економіка зарубіжних країн: конспект лекцій: Навчальний посібник для студентів Спеціальності 051 «Економіка» / С. В. Нараєвський, К. Ю. Редько: КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. – 104 с.
3. Міжнародна економічна діяльність України: конспект лекцій для студентів спеціальності 051 «Економіка», освітньої програми «Міжнародна економіка». – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. – 120 с. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/56467>
4. Сидоров О. А. Світова економіка та міжнародні економічні відносини: підручник; кол. авторів; за заг. ред. д. е. н. Фісуненко П.А. – Дніпро: Арт-Прес, 2023. – 400 с. URL: <http://surl.li/qcavm>